

**KOMENTARI SAVETA STRANIH INVESTITORA NA
NACRT ZAKONA O OBNOVLJIVIM IZVORIMA ENERGIJE – NOV ZAKON**

9.2.2021.

I. Opšti komentari i sugestije

Predloženi nacrt Zakon o obnovljivim izvorima energije daje stabilne osnove za ostvarenje sledećih ciljeva: a) proširivanje primene OIE i b) stvaranje tržišno orijentisanog sistema koji će omogućiti nezavisnije proizvođače energije.

Sistem podsticaja naveden u nacrtu Zakona o OIE predstavlja okvir koji će omogućiti brz rast korišćenja OIE, kao i rast na slobodnom tržištu električne energije - što podrazumeva proširenje broja proizvođača i količine energije koju oni proizvode, a umanjivanje tržišne snage postojećih proizvođača.

Kako bi investitori na još efikasniji način mogli da iskoriste veoma dobri sistem podsticaja koje trenutni nacrt Zakona o OIE predviđa, kao korak u nadgradnji predloženih rešenja razmotriti i mogućnost da se proizvođačima omogući da na aukcijama ponude procenat svoje proizvodnje (ili dela njihovog kapaciteta), taman toliko da pokriju primera radi svoje dugovanje prema finansijerima, istovremeno prodajući bilans svoje proizvodnje ili direktno komercijalnim i industrijskim kupcima ili na spot tržištu električne energije. Čineći ovo, mala količina podsticaja može iskoristiti mnogo veći kapacitet mreže. Nadalje, da li postoji mogućnost da se u zakon uvrsti oblast korporativnih ugovora o otkupu električne energije, ukoliko to zakonodavni okvir i trenutne tehničke mogućnosti dozvoljavaju.

Takođe, u svrhu ravnomernog razvoja sektora proizvodnje energije iz OIE i harmonizacije sa propisima koji regului oblast zaštite konkurencije, postoji i potreba da se spreči „monopolizacija“ na aukcijama - stoga treba razmotriti mogućnost da se uvede mehanizam prema kom jedan ponuđač ne bi mogao da uzme više od kod određenog procenta kvote.

Razmotriti mogućnost da se u zakon uvrsti oblast korporativnih ugovora o otkupu električne energije. Korišćenje korporativnih ugovora o otkupu energije ohrabruje se direktivom Renewable Energy Directive (RED II) koja predviđa da zemlje članice EU identifikuju i otklone suvišne barijere kako bi se afirmisalo korišćenje ovih ugovora. Ukoliko nije moguće uvrstiti ovu temu u nacrt zakona, nužno je da EPS/EMS izađu sa određenim smernicama ili da ministarstvo u saradnji sa EPS/EMS-om pripremi smernice radi stvaranja pravne izvesnosti u pogledu mogućnosti i osnovnih principa takvih korporativnih ugovora o otkupu električne energije.

Mišljenja smo da treba razmotriti pitanje na koji način obezbediti sigurnost likvidnosti ovlašćene ugovorne strane, što bi pružilo dodatnu sigurnost bankama da će premije (i feed-in tarife) biti isplaćivane bez obzira na eventualne poteškoće u likvidnosti ovlašćene ugovorne strane (garantovanog snabdevača).

Smatramo važnim da iskažemo interesovanje da Savet bude uključen u komentarisanje nacrtu podzakonskih akata čim budu pripremljeni, te molimo da nam budu dostavljeni.

Nismo ukazivali na pravopisne greške i nedostatke konkretnih članova na koje se određene odredbe zakona pozivaju, pošto pretpostavljamo da će one biti ispravljene do ulaska zakona u skupštinsku proceduru.

I. Pojedinačni članovi

1. Predlog

Relevantni član: Član 3, stav 1, tačka 10.

Predlog izmene:

Uskladiti sa članom 33 st. 4 imajući u vidu da član 33. st. 4 kaže da se podsticaj (fid-in) takođe dodeljuje putem aukcija.

2. Predlog

Relevantni član: Član 4.

Predlog izmene:

Definisati pojam kupca-proizvođača u okviru člana 4.

Predlog je da se definiše termin kupac-potrošač, razmotriti termin „prozjumer“.

Što se tiče definicije „kvota“, postavlja se pitanje da li se razmatralo da se kvote određuju i prema količini struje a ne samo prema instalisanoj snazi (dakle pored instalisane snage izražene u MW, da se kao uslov alternativno (ali nikako kumulativno) navede i količina proizvedene energije izražena u MWh??

3. Predlog

Relevantni član: Član 4, tačka 12)

Predlog izmene:

Malo postrojenje, je definisano kao elektrana instalisane snage manje od 500 kW, odnosno elektrana na vetar čija je instalisana snaga manja od 6 MW, osim hidroelektrana

Obrazloženje (opis problema):

Malo postrojenje je definisano kao elektrana instalisane snage manje od 500 kW, odnosno elektrana na vetar čija je instalisana snaga manja od 3 MW. Prag od 3MW je premali i ne odražava stanje tehnologije danas. Minimum treba da bude 6MW, što danas predstavlja projekat sa jednom turbinom.

Mišljenja smo i da podsticajne mere ne treba primenjivati na male hidroelektrane, pa je predlog da se male hidroelektrane isključe iz primene ovog zakona.

4. Predlog

Relevantni član: član 5

Predlog izmene:

Označiti obavezne kvote ili jasan rok za odobrenje Integrisanog nacionalnog plana za klimu i energetiku.

U smislu ovog predloga, preformulisati član 13.

Obrazloženje:

Mišljenja smo da Zakon treba ili eksplicitno da ukaže na obavezni udeo / kvotu ili da predvidi strog rok za regulisanje / odobravanje Integrisanog nacionalnog plana za klimu i energetiku

5. Predlog

Relevantni član: Član 7, stav 1.

Predlog izmene:

- Zameniti „po kojima su stekli“ u „po kojima steknu“
- Zameniti izraz ekonomska održivost u „profitabilnost ili ekonomska korist“

Energetski subjekti koriste podsticajne mere po propisima **po kojima steknu** pravo na korišćenje podsticajnih mera i uslovi pod kojima **steknu** podsticajne mere ne mogu se naknadno menjati na način kojim se umanjuju ili ograničavaju njihova stečena prava i/ili ugrožava **profitabilnost ili ekonomska korist** njihovih postrojenja koja su predmet podsticaja.

Obrazloženje (opis problema):

Proglašenjem vanrednog stanja u martu 2020. godine zbog pandemije virusa SARS-CoV-2, došlo je do odlaganja primene odredaba PPA zaključenih sa pojedinačnim povlašćenim proizvođačima uz pozivanje na višu silu. Istovremeno, povlašćenim proizvođačima je ponuđeno da zaključe privremeni PPA po kojoj bi nastavili da isporučuju električnu energiju garantovanom snabdevaču po nekoliko puta nižoj ceni od one garantovane u PPA. Kako bi se ovakve situacije u budućnosti sprečile, potrebne su adekvatne izmene predmetne odredbe.

6. Predlog

Relevantni član: Član 7 st. 2

Predlog izmene:

Obrisati ili dodatno pojasniti stav 2

Obrazloženje:

Deluje da su odredbe stava 2 u suprotnosti sa odredbama stava 1. Predlog je brisanje stava 2 ili njegova izmena / pojašnjenje kako bi se eksplicitno pokazalo da podsticaji ne mogu biti smanjeni ili obaveze povećane izmenama propisa. Glavna bojazan je da ovaj zakon mora da obezbedi pravu sigurnost da se podsticajne mere ne smeju menjati nakon što budu dodeljene i moraju biti sigurne i garantovane tokov čitavog podsticajnog perioda. To je važno i za investitore i za banke koje finansiraju projekte.

7. Predlog

Relevantni član: Član 10

Predlog izmene:

Ministarstvo bi trebalo da 6 meseci unapred objavi javni poziv za aukcije.

Obrazloženje (opis problema):

Javni poziv za aukcije mora se objaviti unapred kako bi se developerima (društvima koja razvijaju projekte) dalo dovoljno vremena za prilagođavanje (najmanje 6 meseci). Ovo je važno učiniti kako bi se imao konkurentan proces sa mnogim ponuđačima i visoka stopa realizacije na aukcijama.

8. Predlog

Relevantni član: Član 10, stav 2

Predlog izmene:

Promeniti rok za objavljivanje pregleda sistema podsticaja (sa februara na neki od kasnijih meseci).

Obrazloženje (opis problema):

Postoji dilema ukoliko zakon ne bude usvojen u toku februara, da li bi rok iz ovog stava značajno prolongirao aukcije.

9. Predlog

Relevantni član: Član 12

Predlog izmene:

Za potrebe aukcija, u kojima se učesnici nadmeću da ponude najnižu tržišnu premiju, unapred se određuje početna visina tržišne premije, odnosno visina maksimalne podsticajne otkupne cene čiju visinu učesnici aukcija ne mogu svojim ponudama da premaše na aukciji.

Da li postoji mogućnost da se formuliše na način koji bi konsultantima omogućio da razvijaju dizajn aukcija bez ograničenja, u smislu da ne moraju da ponude fiksnu tržišnu premiju, već varijabilnu - primera radi određeni iznos premije u prvih 5 godina, a preostali period niži iznos premije?

Takođe, da li postoji prostor da se ne određuje početni maksimalni iznos premije, već da proizvođači shodno svojim stvarnim potrebama ponude premije.

Obrazloženje (opis problema):

Ovakva formulacija podrazumeva da bi se aukcije organizovale za fiksne premije. Bilo bi razumno imati formulaciju koja bi konsultantima omogućila da razvijaju dizajn aukcija bez ograničenja (na primer, da bi se omogućile i klizne premije, posebno na početku).

10. Predlog

Relevantni član: Član 13, stav 2

Predlog izmene:

Aukcija se može organizovati jedinstveno za dve ili više vrsta elektrana iz člana 9 ili odvojeno po posebnim vrstama elektrana.

Reč elektrana bi trebalo zameniti rečju tehnologija, s obzirom da definicija sistema podsticaja koristi izraz tehnologija, a ne elektrana.

11. Predlog

Relevantni član: Član 13, stav 4

Predlog izmene:

Vlada kvote propisuje na osnovu donetih akata iz stava 4 ovog člana (strategija razvoja energetike Republike Srbije, program ostvarivanja strategije razvoja energetike Republike Srbije, integrisani nacionalni plan za klimu i energetiku) i raspoloživih podataka o postojećim kapacitetima, planiranim potrebama i drugih podataka značajnih za određivanje kvota.

Izmeniti odredbu tako da kvote mogu da se urede i bez Integrisanog nacionalnog plana za klimu i energetiku

Obrazloženje (opis problema):

Prva dva dokumenta su zastarela, a treći ne postoji. Na osnovu čega će se definisati kvote?

12. Predlog

Relevantni član: 14 stav 5

Predlog izmene:

Regulisati način formiranja komisije i pravila za rešavanje sukoba interesa

Obrazloženje:

Predlažemo da se uvrste odredbe o formiranju komisije sa stručnjacima iz oblasti relevantnim za donošenje odluka.

Pored toga, svaki član odbora treba da da izjavu o sukobu interesa, kao što je da:

- a) nije suprug (supruga), srodnik ili srodnik, do i uključujući i treći stepen srodstva, sa jednim od članova organa upravljanja ili uprave ponuđača, akcionara i / ili stvarnih korisnika jednog od ponuđača ;
 - b) tokom poslednje tri godine nije radio ili sarađivao sa jednim od ponuđača ili je bio član njihovih organa upravljanja ili uprave;
 - c) nema nijednu kvotu u osnovnom kapitalu ili akcijama nijednog ponuđača;
 - d) nije u bilo kojoj drugoj situaciji koja bi mogla stvoriti sukob interesa
-

13. Predlog

Relevantni član: Član 15

Predlog izmene:

Da li postoji mogućnost ukidanja papirne forme i zadržavanja elektronske, kad se za to steknu uslovi?

Obrazloženje (opis problema):

Elektronska forma bi bila u skladu sa strateškim ciljem digitalizacije postupaka i administracije.

14. Predlog

Relevantni član: član 16

Predlog izmene:

Uvesti dodatni kriterijum

Predlog je da se doda kriterijum finansijske sposobnosti za izgradnju projekta. Konkretno, da se doda bankarska garancija kao uslov već u fazi kvalifikacije, kako bi se izbeglo da kvote zauzmu projekti za koje ne postoji likvidnost, i kako bi se izbegao rizik da kvote "propadnu" usled nedostavljanja bankarske garancije nakon dodeljivanja kvote.

Takođe, nije jasno na koji se ugovor o priključenju misli, kao uslov za kvalifikaciju.

St. 1 tačka 3 – uskladiti /odnosno preformulisati u Zakonu o energetici

Obrazloženje:

Predlažemo da se doda kriterijum finansijske sposobnosti za izgradnju projekta, što može biti potkrepljeno dokazima u vezi sa činjenicom da ponuđač ima sopstvene izvore finansiranja, bankarske garancije, sufinansiranje u cilju završetka građevinskog projekta ili da postoji je još jedan održiv plan za finansiranje građevinskog projekta.

15. Predlog

Relevantni član: Član 16, stav 1

Predlog izmene:

Prilikom navođenja kriterijuma za kvalifikaciju u postupku aukcije, navodi se izuzetak da se pobrojani uslovi mogu razlikovati u zavisnosti od vrste elektrane.

Obrazloženje (opis problema):

Navedeni izuzetak nije dobar jer nije jasno na koju se elektranu ili tehnologiju može primeniti. Ako zakon reguliše kvalifikacione kriterijume, to treba navesti bez izuzetaka. Ako ne, trebalo bi da predvidi da će kriterijumi kvalifikacije biti regulisani posebnim propisom (npr. Podzakonskim aktom o dizajnu aukcija).

16. Predlog

Relevantni član: član 17 stav 1

Predlog izmene:

Trenutni nacrt nije dovoljno jasan, predlog je da se obave konsultacije sa zainteresovanim stranama.

Obrazloženje:

Predložimo pojašnjenje, a posebno da li će ponuđači licitirati za iznos premije ili za ukupnu podsticajnu otkupnu cenu.

17. Predlog

Relevantni član: član 18 stav 3

Predlog izmene:

Predložimo da se preispita pristup u slučaju jednakosti između ponuđača, definisati nova pravila u slučaju jednakosti npr. organizovati dodatni krug licitiranja.

Obrazloženje:

Raspodela kvote između ponuđača u slučaju jednakih ponuda imala bi direktan uticaj na kapacitet dozvoljen projektima ponuđača, što je u suprotnosti sa članom 24. koji predviđa da „Privremeni povlašćeni proizvođač je dužan da 1) ne menja instalisanu snagu elektrane za koju je stečen status privremenog povlašćenog proizvođača u toku trajanja statusa privremenog povlašćenog proizvođača,“

Iz navedenog razloga snažno predložimo drugačiji pristup ovom pitanju, novog kruga nadmetanja između nerešenih ponuda.

18. Predlog

Relevantni član: član 20 stav 2

Predlog izmene:

Predlog je da se odredi formula ili iznosa garancije.

Obrazloženje:

Radi predvidljivosti mehanizma podsticaja, iznos garancije treba da se propiše zakonom.

19. Predlog

Relevantni član: član 20 stav 4

St. 3 - Уколико привремени повлашћени произвођач не достави финансијски инструмент у прописаном року, губи право на тржишну премију и квота коју је резервисао постаје нерасподељена.

St 4 - У случају из става 3. овог члана, нерасподељена квота се може расподелити у наредно организованој аукцији.

Predlog izmene:

Predlog je da se preispita koncept neraspoređene kvote i da se ne zadržava i ne odlaže za sledeće organizovane aukcije.

Образложење:

Zadržavanje kvote i odlaganje za sledeće organizovane aukcije ne bi trebalo indirektno da utiče na projekte ozbiljnih ponuđača koji su se kvalifikovali sledeći po rangui. Kašnjenje bi uticalo na vreme izdavanja dozvola, što bi rezultiralo povećanim troškovima i naporima da se produže za sledeću aukciju.

Stoga predlažemo da se koncept „neraspoređene kvote“ značajno revidira u smislu da bi trebalo da se dodeli sledećem rangiranom ponuđaču.

20. Predlog

Relevantni član: član 22 stav 1

Predlog izmene:

Predlog je da se model ugovora o premiji definiše aktom Vlade. Istakli bismo da je naše razumevanje navoda sa javne rasprave da će ovaj predlog biti rešen.

Образложење:

Radi predvidljivosti i jednoobraznosti postupanja sa investitorima, snažno predlažemo da se Vladinim aktom odobri standardni model ugovora o premiji.

Model treba da sadrži, između ostalih obaveznih odredbi, fiksno trajanje, instrumente obezbeđenja, indeksaciju premije, posledice promena zakona itd.

21. Predlog

Relevantni član: Član 23

Predlog izmene:

Za elektrane koje koriste energiju sunčevog zračenja trajanje privremenog statusa trebalo da bude 2 + 1 godine.

Što se tiče trajanja statusa privremenog povlašćenog proizvođača razmotriti mogućnost da se pored predviđenog rešenja u nacrtu - 3 godine, plus 1 godina produženja bezuslovno. Ali po isteku navdenih 3 plus 1 godine, isto tako omogućiti i produženje usled nepredviđenih okolnosti, kao što je uređeno Uredbom o uslovima i postupku sticanja statusa povlašćenog proizvođača električne energije, privremenog povlašćenog proizvođača i proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora energije, za još dodatne dve godine

Образложење (opis problema):

Trajanje statusa privremenog povlašćenog proizvođača ne prepoznaje veličinu projekata. Na istim aukcijama mogu konkurisati projekti od 10 MW i 300 MW. Za velike projekte koji koriste vetar, period od 3 godine je kratak, ali uz produženje od 1 godine bi bilo izvodljivo (nalaženje finansiranja i sprovođenje svih procedura u tom smislu traje 9-12 meseci, sama izgradnja 12 meseci, a zatim slede puštanje u rad i dobijanje upotrebne dozvole i dozvole za

proizvodnju. Izgradnja turbina zavisi takođe od vremenskih uslova. Za elektrane koje koriste energiju sunčevog zračenja postrojenja jedna godina je kratka zbog radova na povezivanju na mrežu. Na primer. transformatori imaju dugo vreme isporuke. Na aukcijama će se nadmetati projekti za elektrane koje koriste energiju sunčevog zračenja od 20-50 MV, a koji se ne mogu finansirati i izgraditi u toku jedne godine. Stoga bi za elektrane koje koriste energiju sunčevog zračenja trajanje privremenog statusa trebalo da bude 2 + 1 godine.

22. Predlog

Relevantni član: Članovi 24 i 26

Predlog izmene:

Razmotriti mogućnost ustupanja/ prenosa statusa na DPN (pod pretpostavkom da ispunjava uslove) kao što je to regulisano postojećom uredbom. Odnosno, za sva prava koja investitor stekne pre građevinske dozvole, bilo bi dobro da se izričito predvidi mogućnost prenosa tih prava na DPN za potrebe obezbeđivanja projektnog finansiranja.

Obrazloženje (opis problema):

Ovakve izmene bi svakako bile korisne, s obzirom na to da se najznačajniji projekti u oblasti energetike obično finansiraju po modelu projektnog finansiranja.

23. Predlog

Relevantni član: Član 28, stavovi 2 i 3

Predlog izmene:

Razmotriti obavezu prethodnog dostavljanja upozorenja od strane MRE kojim će, ukoliko se radi o otklonjivom nedostatku, povlašćenom proizvođaču ostaviti rok za otklanjanje utvrđenog nedostatka, odnosno te nakon bezuspešnog isteka ostavljenog roka bi došlo do oduzimanja PP statusa.

24. Predlog

Relevantni član: 29 stav 2

Predlog izmene:

Predlog je da se reguliše fiksni podsticajni period. Produžiti podsticajni period na 15 godina.

Obrazloženje:

Podsticajni period za projekte obnovljive energije treba da bude definisan zakonom, a ne podzakonskim aktima finansijskih vlasti

25. Predlog

Relevantni član: Član 29, član 45

Predlog izmene:

Predvideti obavezu usklađivanja premije, odnosno feed-in tarife tj. indeksacije na godišnjem nivou.

26. Predlog

Relevantni član: Član 30

Predlog izmene:

Svi proizvođači OIE treba da imaju balansnu odgovornost, ali dok u Srbiji ne bude funkcionalno likvidno unutarдневно tržište, trebalo bi da im bude dozvoljeno da godišnje plate i koriste balansne usluge po fiksnoj ceni od EPS-a ili da se uvede ograničenje troškova balansnih usluga.

Obrazloženje (opis problema):

Ovim pristupom bi se izbegle nepredvidive i nasumične naknade za troškove uravnoteženja koje bi u velikoj meri obeshrobile OIE projekte.

27. Predlog

Relevantni član: Član 30

Predlog izmene:

Ako se do momenta organizovanja aukcija ne uspostavi unutarдневно tržište i ne budu ispunjeni uslovi da bider bude balansno odgovoran da zadrži status balansno neodgovorne osobe do kraja ugovora

Obrazloženje:

Pitanje prenosa balansne odgovornosti na proizvođača tokom čitavog perioda podsticaja verovatno će izazvati prepreke za isplativost. To bi takođe rezultiralo višim ponudama kako bi se pokrila nepredvidivost troškova balansiranja.

28. Predlog

Relevantni član: Član 31

Predlog izmene:

Proizvođači OIE treba da imaju pravo i na prioritetni pristup i pravo na prioritetno preuzimanje električne energije.

Ovaj član meša ova dva pojma, tako da bi u oba stava trebalo referisati i na pravo na prioritetni pristup i na pravo na prioritetno preuzimanje električne energije

29. Predlog

Relevantni član: Član 48, stav 3

Predlog izmene:

Trebalo bi uvesti mogućnost da je za deo kapaciteta moguće imati status proizvođača iz OIE, a za deo da ima status povlašćenog proizvođača, u okviru iste elektrane. Na taj način, proizvođači imaju mogućnost da pokriju primera radi svoje dugovanje prema finansijerima (na osnovu dela kapaciteta po kom je povlašćeni proizvođač), istovremeno prodajući bilans svoje proizvodnje ili direktno komercijalnim i industrijskim kupcima ili na spot tržištu električne energije (na osnovu dela kapaciteta po kom je proizvođač iz OIE).

30. Predlog

Relevantni član: Član 52

Predlog izmene:

Predvideti postojanje pretpostavke reciprociteta ukoliko nema adekvatne prakse.

31. Predlog

Relevantni član: Član 53, stav 2

Predlog izmene:

Preformulisati ovu odredbu, nejasna je.

32. Predlog

Relevantni član: Član 80

Predlog izmene:

Dodati da se zeleni vodonik može koristiti i kao industrijska sirovina (npr. za rafinerije, industriju čelika, itd).

33. Predlog

Relevantni član: Član 85

Predlog izmene:

Ukoliko se primenjuju odredbe ZJPPK, to bi trebalo eksplicitno navesti. Ako ne, isključiti ih, kao što je to slučaj sa javnim nabavkama.
